

بسم الله الرحمن الرحيم

سوالات درس به درس همراه با جواب اندیشه و تحقیق - تفکر در متن و حدیث - و تدبر در آیات و سوالات: کامل کردنی- کشف ارتباط- صحیح و غلط - و سوالات کوتاه و تشریحی دوازدهم انسانی

منطبق با فرم سوالات امتحان نهایی

سال تحصیلی ۴۰۰-۹۹

هستی بخش

سوال

الف) سوالات کامل کردنی :

- ۱- هر فردی بر اساس ..... خدا را می‌یابد و حضورش را درک می‌کند. (فطرت خود)
- ۲- هر چیزی که وجودش از خودش نباشد..... است (پدیده)
- ۳- یک موجود فقط در صورتی در وجود خود به دیگری نیازمند نیست که خودش..... موجود باشد. (ذات)
- ۴- تسلسل علل از نظر عقلی..... است. (محال)
- ۵- پدیده‌ها، برای موجود شدن نیازمند به ..... هستند که وجودش از ..... باشد. (پدیدآورنده‌ای - خودش)
- ۶- نتیجه درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز..... است (افزایش عبودیت و بندگی)
- ۷- هر چه معرفت انسان به..... و رابطه‌اش با..... بیشتر شود نیاز به خدا را بیشتر احساس می‌کند. (خود-خدا)
- ۸- ذهن انسان توان و گنجایش فهم..... موضوعات محدود را دارد. (چیستی)
- ۹- لازمه شناخت هر چیزی..... به آن است. (احاطه و دسترسی)
- ۱۰- خداوند حقیقتی..... است و ذهن ما ..... به حقیقت او احاطه یابد. (نامحدود - نمی‌تواند)
- ۱۱- خداوند نور هستی است یعنی تمام موجودات ..... خود را از او می‌گیرند و به سبب او..... شده‌اند. (وجود - پیدا)
- ۱۲- خداوند نور هستی است در واقع بیانگر این است هر موجودی در حد خودش..... خداوند و نشانگر حکمت، قدرت و سایر صفات الهی است. (تجلی‌بخش)
- ۱۳- جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه..... و یا..... نمی‌شود. (قطع-کم)

برای دریافت فایل کامل با فرمت: pdf ویا word با شماره تلفن: ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ در تلگرام ویا واتساب تماس حاصل فرمایید.
ایمیل: yolchikhani744@gmil.com

- ۱۴- موجودات در مرحله پیدایش و ..... به خدا نیازمندند (بقا).
- ۱۵- قرآن کریم، خداوند را با صفت ..... و مخلوقات را با صفت ..... و نیازمند نام برده است. (غنی - فقیر).
- ۱۶- خدا حقیقتی ..... دارد؛ از این رو در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد. (نامحدود)
- ۱۷- رابطه‌ی خداوند با جهان تا حدی تشبیه رابطه‌ی ..... است. (مولد برق - جریان برق)
- ۱۸- خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات ..... خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند. (وجود)
- ۱۹- افزایش ..... منجر به درک فقر و نیاز به خدا و در نتیجه عبودیت بیشتر می‌شود. (خودشناسی)
- ۲- هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود ..... خود را نسبت به او بیشتر احساس می‌کند و در نتیجه ..... خود را بیشتر ابراز می‌کند. (نیازمندی - بندگی)

ب) سوالات کشف ارتباط:

۱- کدامیک از گزینه‌های ستون «ب» به گزینه‌های ستون «الف» مربوط است؟

الف: سوالات	ب: پاسخ‌ها
۱- هر چیزی که وجودش از خودش نباشد.	الف) نامحدود = ۴
۲- هر فردی بر اساس آن خدا را می‌یابد.	ب) محدود = ۵
۳- افزایش آن منجر به درک فقر و نیاز به بیشتر خدا می‌شود.	ج) ملاقات خداوند = ۶
۴- ۴- حقیقت خدا این گونه است.	د) غنی = ۷
۵- ذهن انسان توان و گنجایش فهم آن را دارد.	ک) پدیده = ۱
۶- ۶- برترین هدف زندگی انسان	ل) فقیر = ۸
۷- قرآن کریم، خداوند را با این صفت یاد کرده است.	م) محال = ۱۰
۸- قرآن کریم، انسان را با این صفت یاد کرده است.	ه) خودشناسی = ۳
۹- لازمه شناخت هر چیزی است	و) فطرت = ۲
۱۰- تسلسل علل از نظر عقلی	ی) احاطه = ۹

ج) سوالات صحیح و غلط:

- ۱- شناخت اولیه ما از خداوند بر اساس فطرت خویش می‌باشد. (ص)
- ۲- قرآن کریم راه‌های گوناگونی برای درک وجود خدا و شناخت ذات خدا به ما نشان می‌دهد. (غ)
- ۳- «ذات نایافته از هستی بخش چون تواند که بود هستی بخش» بیانگر نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است. (ص)

- ۴- هر چیز که پدیده نباشد همواره بوده و خواهد بود. (ص)
- ۵- آیه «انتم الفقراء الی الله والله هو الغنی الحمید» خطاب به مسلمانان است (غ)
- ۶- هر موجودی نیاز به آفریننده دارد. (غ)
- ۷- چون تسلسل علل از نظر عقلی ممکن است، پس خداوند نیاز به علت ندارد (غ)
- ۸- رابطه جهان با خداوند مانند رابطه مسجد با معمار آن است. (غ)
- ۹- درک نیازمندی به خداوند معرفتی عمیق است که در نگاه نخست آسان به نظر می رسد اما هدفی است بسیار مشکل. (غ)
- ۱۰- ذهن ما محدود است لذا نمی توانیم امور نا محدود را تصور کنیم (ص)
- ۱۱- چون ذهن ما محدود است لذا نمی توان به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی برد. (غ)
- ۱۲- شناخت وجود خداوند ممکن و شناخت اسماء و صفات الهی نیز تا حدی ممکن است. (ص)
- ۱۳- شناخت وجود خداوند غیر ممکن و شناخت اسماء و صفات الهی ممکن است. (غ)
- ۱۴- خدا را با چشم مادی در دنیا نمی توان دید اما در آخرت می توان دید. (غ)
- ۱۵- هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست. (غ)
- ۱۶- یک تفاوت بنیادین میان رابطه خدا با جهان و بنا با مسجد این است که کار بنا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آن هاست و بنا اجزای ساختمان را پدید آورده است. (ص)
- ۱۷- تسلسل علت ها و ادامه تا بی نهایت از نظر عقلی امکان پذیر است. (غ)
- ۱۸- دیدن به وسیله قلب و ملاقات با خدا امکان پذیر است. (ص)
- ۱۹- شعر «ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش» بیانگر نیازمندی جهان به خدا در بقا است. (غ)

سوالات: آیات و روایات و تدبر.....

-۱

تفکر در متن

توضیحات صفحه قبل را به صورت یک استدلال، به طور خلاصه بنویسید.

مقدمه اول: ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست ، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستیم

مقدمه دوم: موجوداتی که در وجود خود نیازمند به دیگری نیستند خودشان ذاتاً موجود می باشند .

نتیجه: ما و همه پدیده های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد. این موجود برتر همان «خداوند» است.

تدبیر در قرآن (۱)

۲- در آیه شریفه زیر تدبیر کنید و به سؤال طرح شده پاسخ دهید.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که [تنها] بی نیاز ستوده است.

۱- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می شود؟

قرآن کریم نیاز انسان به خدا را کلی گفته یعنی ما در همه امور و چیزها فقیر و نیازمند هستیم و به خدایی که غنی به ذات هست نیازمندیم.

۲- چرا خداوند می تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟

چون خداوند غنی و بی نیاز از همه چیزها است. (غنی بالذات است.)

تدبیر در قرآن (۲)

۳- در آیه زیر تدبیر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ - هر آنچه در آسمان ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می کند.

كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ - او همواره دست اندرکار امری است

۱- چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

چون همه موجودات همه در پیدایش و هم در بقا به خداوند نیازمند هستند.

۲- چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟

چون خداوند قدرت بر هر کاری دارد و هیچ محدودیتی برای خداوند در هر کاری مطرح نیست و خداوند هر آن چه را که اراده کند انجام می شود.

۴- موضوع و مفهوم حدیث را را بنویسید.

(اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةً عَيْنٍ أَبَدًا)

ترجمه: خدایا مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار.

مفهوم: ثمره و نتیجه درک نیازمندی به خدای بی نیاز - پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود

در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از

او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

تفکر در حدیث

۵- امیرالمؤمنین علی می فرماید:

مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا رَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ

برای دریافت فایل کامل با فرمت: pdf و یا word با شماره تلفن: ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ در تلگرام و یا واتساب تماس حاصل فرمایید.
ایمیل: yolchikhani744@gmail.com

هیچ چیزی را ندیدم مگر اینکه خداوند را و قبل و بعد و با آن دیدم

به نظر شما پیام این حدیث چیست؟ مقصود امیرالمؤمنین از اینکه می فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چه می باشد؟

پیام: اینکه انسان می تواند با هر چیزی خدا را ببیند، و معرفتی عمیق و والاست اما. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.

مقصود امام علی: این است که خداوند نور هستی است و نورش تمامی وجود اشیاء را در برگرفته است.

۶- موضوع و مفهوم حدیث را را بنویسید.

تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ - در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

موضوع و مفهوم: ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند و عدم تفکر در چیستی خداوند

د) سوالات جواب کوتاه:

۱- یکی از راه های معرفت عمیق تر درباره خداوند چیست؟

یکی از این راه ها، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است.

۲- پدیده چیست؟

پدیده ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

۳- چه زمانی انسان نیاز به خدا را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند؟

هر چه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

۴- خداوند نور هستی است. یعنی چه؟

خداوند نور هستی است. یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است.

۵- چرا رویت خداوند با چشم غیرممکن است؟

زیرا چشم ساختار مادی و جسمانی دارد و فقط از اشیا می تواند عکس برداری کند؛ چشم حتی توانایی دیدن همه اشیا مادی را هم ندارد، چه برسد به موجودات غیرمادی (مانند فرشتگان) و از این بالاتر به وجود مقدس خداوند که هیچ شکل و تصویری و هیچ طول و عرض و ارتفاعی ندارد. بنابراین، خداوند را نه تنها در این دنیا نمی توان با چشم مادی دید، بلکه در آخرت نیز نمی توان او را با این چشم مشاهده کرد.

۶- برترین هدف های زندگی انسان چیست؟

دیدن خداوند به وسیله قلب و ملاقات با خداست.

۷- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را باچه کلمه ای بیان می کند؟

خداوند نور آسمان ها و زمین است.

۸- ما انسان ها به وسیله چه چیزی خدا را می یابیم و حضورش را درک می کنیم؟

هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش، خدا را می یابیم و حضورش را درک می کنیم.

ی) سوالات تشریحی:

۱- نیازمندی جهان به خدا در پیدایش را توضیح داده و ثابت کنید.

الف- پدیده ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

ب- یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت.

نتیجه: ما و همه پدیده های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد. این موجود برتر همون «خداوند» است.

۲- مفهوم شعر زیر را بنویسید:

ذاتِ نایافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش

خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب دهی

پدیده ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

۳- آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟ چرا؟

خیر، زیرا اگر اندکی دقت کنیم، در می یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آنها را بنا به وجود نیاورده است. هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛ به عبارت دیگر بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آنها است.

۴- نیازمندی جهان به خدا در بقا را توضیح دهید.

به عنوان مثال بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آنها است. اما خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آنها و حتی خالق خود بنا است. بر این اساس وجود و هستی بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده به کند، آنها از بین می روند و ساختمان متلاشی می گردد. به همین جهت، جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع و یا کم نمی شود. بنابراین، مسجد

برای دریافت فایل کامل با فرمت: pdf و یا word با شماره تلفن: ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ در تلگرام و یا واتساب تماس حاصل فرمایید.
ایمیل: yolchikhani744@gmail.com

با ساخته شدن، از بنا بی نیاز می شود اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.

۵- در مقام مثال می توان گفت که رابطه خداوند با جهان، همانند رابطه چه چیزی با چیز دیگر است؟

در مقام مثال می توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود جریان برق هم قطع می گردد و لامپ های متصل به آن نیز خاموش می شوند.

۶- مفهوم بیت زیر را بنویسید.

ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
ما که باشیم ای تو ما را جانِ جانِ تا که ما باشیم با تو در میان .....

موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. از این رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می کنند.

۷- ثمره درک نیازمندی به خدای بی نیاز چیست؟

اما انسان های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی

۸- منظور از اینکه خداوند نور هستی و نور آسمانه ها و زمین است چیست؟

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با خداوند نور آسمان ها و زمین است بیان می کند ، خداوند نور هستی است. یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند. در واقع، هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می کنند و علم و قدرت او را می بینند.

۹- مفهوم و موضوع اشعار زیر چیست؟

دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید .

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم

به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می کنند و علم و قدرت او را می بینند.

۱۰- موضوعاتی که می خواهیم درباره آنها شناخت پیدا کنیم چند دسته هستند آنها را مختصراً شرح دهید.

برای دریافت فایل کامل با فرمت: pdf ویا word با شماره تلفن: ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ در تلگرام ویا واتساب تماس حاصل فرمایید.
ایمیل: yolchikhani744@gmail.com

دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می گیرند، مانند گیاهان، حیوان ها، ستارگان و کهکشان ها؛ در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آنها اموری محدود هستند

دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

۱۱- آیا می توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

خیر زیرا خداوند نامحدود است و ذهن ما گنجایش درک او را ندارد و ما انسان ها ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم. بنابراین، با اینکه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می بریم و صفات و اسماء او را می توانیم بشناسیم، اما نمی توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.

اندیشه و تحقیق

با وجود شباهت های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت ساز و ساعت، تفاوت های این دو

رابطه را بنویسید.

اگر اندکی دقت کنیم، در می یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد ساعت از «عقربه - شیشه -جنس -و..... و ...تشکیل شده که هیچ کدام از آنها راساعت ساز به وجود نیاورده است . هریک از این اجزاء نیز خواصی دارند که ساعت ساز آن را ایجاد نمی کند .کارساعت ساز فقط جابه جا کردن اجزاء و چینش آنها است .اما خداوند، خالق جنس ساعت و فلز ویا پلاستیک ساعت و عقربه ها و خواص آنها و حتی خالق خودساعت ساز است.